

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 42677
Nom: Mediació i arbitratge en dret sanitari
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 3
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2122 - M.U. en Mediació, Arbitratge i Gestió de Conflictes en Dret Privat	Facultat de Dret	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2122 - M.U. en Mediació, Arbitratge i Gestió de Conflictes en Dret Privat	Mediació i arbitratge en dret sanitari	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

ALVENTOSA DEL RIO JOSEFINA

RESUM

L'assignatura consta de tres apartats bàsics.

En un primer apartat s'exposa el panorama general sobre la protecció del dret a la salut en el sistema sanitari espanyol, amb referència expressa als principis que regixen el dit sistema, en relació amb els principis bioètics i d'humanització de la medicina, així com als drets que es reconeixen en la legislació sanitària als usuaris i pacients.

En un segon apartat s'analitzen les situacions de conflicte que es produïxen en l'àmbit sanitari, les característiques i especialitats de les mateixes, i les possibilitats de resolució de conflictes en el dit àmbit, amb especial referència a la resolució de conflictes de manera extrajudicial: arbitratge i mediació.

Finalment, s'aborda l'estudi de la mediació en l'àmbit sanitari, la regulació que li és d'aplicació, la regulació de la mateixa en altres països on s'ha desenrotllat més prompte que en el nostre, el contingut de la mateixa, i la seua particular aplicació en la relació assistencial, amb referència al context legal en què s'enquadra la dita mediació.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha requisits o recomanacions prèvies

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adquirir els instruments per a poder planificar, ordenar i canalitzar activitats de manera que s'eviten en la mesura que es puga els imprevistos, es prevegen i minimitzen els eventuais problemes i s'anticipen les seues solucions.

Analizar y delimitar el ámbito de derecho dispositivo específico de la materia en cada supuesto de la resolución alternativa de controversias.

Aplicar les diferents tècniques i coneixements jurídics a la resolució pràctica dels procés de mediació i arbitratge de matèries específiques.

Conèixer i utilitzar amb fluïdesa les categories, prescripcions i procediments rellevants per a cada cas i els seus antecedents i solucions més significatives.

Contemplar en conjunt i tenir en compte els diferents aspectes i les implicacions en els diferents aspectes de les decisions i opcions adoptades, sabent triar o aconsellar les més convenients dins de l'ètica, la legalitat i els valors de la convivència social.

Elaborar i manejar els escrits, informes i procediments d'actuació més idonis per als problemes suscitats.

Participar en debats i discussions, dirigir-los i coordinar-los i ser capaços de resumir i extreure'n les conclusions més rellevants i acceptades per la majoria.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La Mediació i l'Arbitratge en l'àmbit de la sanitat. El Sistema sanitari espanyol.

1. El dret a la protecció de la salut en el nostre ordenament jurídic.
2. Sistema Sanitari Espanyol. Marco jurídic de referència.
3. Principis rectors en la sanitat.
4. Canvis de perspectiva en l'àmbit de la salut. La incorporació dels principis bioètics i la humanització de la salut.
5. Subjectes implicats en la relació sanitària. Drets i deures de pacients i professionals sanitaris.

2. Situacions de conflicte en l'àmbit sanitari.

1. Situacions de conflicte en l'àmbit sanitari. Característiques i especificitats.
2. Tipus de conflictes.
3. Resolució de conflictes: A) Via judicial. B) Via extrajudicial: Arbitratge. Mediació.

3. Mediació en l'àmbit sanitari.

1. Marco conceptual de la mediació sanitària.
2. Regulació aplicable. Referència a la legislació estrangera.
3. Objectius de la mediació en l'àmbit sanitari.
4. Contingut i abast de la mediació en salut.
5. Agents implicats en el servei de mediació: Prestadors i destinataris de la mediació.
6. Estudi de casos.

4. Mediació en la relació assistencial.

1. La relació metge-pacient. Noves perspectives en el mode d'entendre la relació assistencial.
2. Principi d'autonomia de la voluntat del pacient. Regulació estatal i autonòmica. El consentiment informat. Excepcions i límits al dit consentiment. Consentiment per representació. Situació específica dels menors d'edat.
3. Estudi de casos.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	12,00
Teoria-Pràctiques	18,00
Total hores	30,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	0,00

METODOLOGIA DOCENT

1. Exposició teòrica dels continguts del mòdul. Per part del professor responsable de l'assignatura s'utilitzaran les hores corresponents en l'explicació teòrica dels continguts fonamentals de l'assignatura. Les dites exposicions tenen per objectiu facilitar la comprensió de dites continguts a los/las estudiants.
2. Estudi de casos pràctics. Exposició i anàlisi de casos de mediació sanitària; anàlisi de la jurisprudència; debat entorn de qüestions puntuals sobre conflictes en matèria sanitària; visualització de vídeos sobre casos específics (anàlisi i debat) .
3. Assistència de mediador invitat. Sessió especial pràctica de mediador invitat pel professor responsable de l'assignatura.
4. Treball grupal. Organització de grups de treball presencials per a emular la resolució d'un cas pràctic sobre la matèria a tractar.
5. Materials complementaris. El professor responsable proporcionarà materials complementaris a los/las estudiants per a posteriorment analitzar-los en les classes presencials.

AVALUACIÓ

Avaluació contínua. S'avaluarà a los/las estudiants a través del seguiment setmanal sobre les activitats proposades en el desenrotllament del programa... 30%

Prova final. S'avaluarà una prova objectiva sobre les matèries tractades... 70 %

Nota final. S'atribuirà segons l'avaluació obtinguda en els dos paràmetres anteriors... 100%

El sistema d'avaluació serà el mateix a primera que a segona convocatòria

BIBLIOGRAFIA

- Álvarez Alarcón, A., García Molina, P., Mediación y Derecho, 3ª ed., Aranzadi, 2023.
- Aragon de la Calle, M., Pérez Caballero, Mª.L., Quintana García, A., ¿La mediación familiar en el contexto de los problemas sanitarios?, Revista de mediación, núm. 3, 2009, pp. 16-27.
- Alventosa del Río, J., ¿La mediación sanitaria en la legislación de las Comunidades Autónomas?, Actualidad Jurídica Iberoamericana, IDIBE, núm. 5, agosto 2016, pp. 433-447.
- Alventosa del Río, J., ¿La mediación como resolución extrajudicial de conflictos en el ámbito sanitario?, en Mediación, arbitraje y conciliación. Una puesta al día (Dirtra. María Elena Cobas Cobiella), Ed. Tirant Lo Blanch, Valencia, 2019.
- Alventosa del Río, J.; Cobas Cobiella, Mª.E., ¿Marco conceptual de la mediación sociosanitaria?. Ponencias de Expertos en Mediación. VIII Conferencia Internacional del Foro Mundial de mediación: Tiempo de mediación, liderazgo y acción para el cambio, II. Venezuela: Edita República Bolivariana de Venezuela, 2012, pp. 198-204.
- Alventosa del Río, J.; Cobas Cobiella, Mª.E. ¿La mediación como resolución extrajudicial de conflictos: marco jurídico de su aplicación al ámbito sanitario?, Revista CEFLEGAL, CEF, núm. 193, 2017, pp. 47-86.
- Armadans, I.; Aneas, A.; Soria, M.A.; Bosch, LL., La mediación en el ámbito de la salud. Medicina clínica, 133, (05), 2009.
- Carnero de Blas, M. , ¿Mediando en salud. Una propuesta de Mediación Sanitaria en Hospitales?, Revista de Mediación, 5, (10), 2012, pp. 13-18
- Cayón de las Cuevas, J., ¿Resolución extrajudicial de conflictos sanitarios: manifestaciones jurídico-positivas y posibilidades de future?, Mediación, arbitraje y resolución extrajudicial de conflictos en el siglo XXI, 2, (Arbitraje y resolución extrajudicial de conflictos), (coord. por Leticia García Villaluenga, Jorge Luis Tomillo Urbina, Eduardo Vázquez de Castro, Carmen Fernández Canales). Madrid: Editorial Reus, 2010, pp. 293-330.
- Cobas Cobiella, Mª.E., Mediación, arbitraje y conciliación. Una puesta al día (Dirtra. María Elena Cobas Cobiella), Ed. Tirant Lo Blanch, Valencia, 2019.
- Cobas Cobiella, M. E., ¿Autonomía de la voluntad y Mediación. Algunas notas sobre la cuestión?, Ortega Giménez, A, Cobas Cobiella, M. E. (Codirectores), Mediación en el ámbito civil o familiar, penal e hipotecario. Cuestiones de actualidad, Economist& Jurist, Difusión Jurídica, 2013. Coto Jiménez, R., ¿Mediación sanitaria?, Mediatio: mediación, núm. 4, 2013, pp. 32-46.
- Dobarro Gómez.C., La necesaria apuesta por la mediación: La resolución de los conflictos sanitarios en el contexto de la buena La buena administración para la realización de los derechos sociales fundamentales en el derecho administrativo iberoamericano (Dir. Jaime Rodríguez-Arana Muñoz), 2025, pp. 495-504.
- García Villaluenga, I., Tomillo Urbina, J., Vázquez de Castro, E.(Codirectores), Mediación, arbitraje y resolución extrajudicial de conflictos en el siglo XXI. Tomos I y II. Ed. Reus,

Madrid, 2010.

- Luquin Bergareche, R., ¿Los conflictos sanitarios: hacia un nuevo ámbito de la mediación, *Nuevas perspectivas jurídico-éticas*, Derecho sanitario, 2013, pp. 611-628.
- Montserrat Sánchez-Escribano, M^a.I., ¿En torno al ámbito subjetivo y objetivo de la mediación sanitaria: ¿qué conflictos deben/pueden ser objeto de la mediación sanitaria? ¿, *Mediación civil, mercantile, penal, penitenciaria e institucional 2022: cuestiones actuales*, 2024, pp. 433-460. Munuera Gómez, M^a.P., *Mediación sanitaria*, Tirant Humanidades, Valencia, 2016. Munuera Gómez, M^a.P., Armadans Tremoloso, I., ¿La mediación sanitaria como vía alternative en la solución de conflictos en el ejercicio de la medicina en tiempos convulsos: puesta al día¿, *Medicina clínica*, vol. 162.1, 2024, pp. 29-34.
- Mola Sanna, B., Igual Ayerbe, B., ¿La gestión del conflicto en el ámbito de la salud¿, *Revista ROL de enfermería*, Vol. 33, N°. 2, 2010.
- Molero Jurado, M^a. del Mar, y otros, Humanization, adaptation to change, and mental health in teachers in three european countries, The European journal of psychology applied to legal context, Vol. 16, N°. 1, 2024, pp. 17-25.
- Moro Yepes, M^a. P., Lerena Tejón, J., ¿El trabajador social como agente de cambio en cuidados paliativos¿, *Documentos de trabajo social: Revista de trabajo y acción social*, núm. 49, 2011, pp. 270-276.
- Munuera Gómez, P., et alii, ¿Derecho a la euthanasia: mediación en la toma de decisions al final de la vida¿, *Prisma Social: revista de investigación social*, núm. 43, 2023, pp. 262-282.
- Nadal Gómez, I., ¿La búsqueda de la justicia en el conflicto sanitario: más allá (o acá) del proceso penal¿, *Mediación civil, mercantile, penal, penitenciaria e institucional 2022: cuestiones actuales*, 2024, pp. 335-358.
- Novel Martí, G., *Mediación organizacional: desarrollando un modelo de éxito compartido*, Editorial Reus, Madrid, 2010. - *Mediación en salud: Un nuevo paradigma cultural en organizaciones que cuidan*, Editorial Reus, Madrid, 2012.
- Padilla García, C.I., Jiménez Becerra, I., Mediación tecnológica y humanización del cuidado de enfermería: revisión sistemática de literatura, *Revista CUIDARTE*, Vol. 15, N°. 2, 2024
- Piedra Cristobal, J., et alii, ¿Mediación en el ámbito sanitario: Un reto y una necesidad¿, *Mediación, propuestas innovadoras para la resolución extrajudicial de conflictos* (Coord. J.L. Sarasola Sánchez Serrano, J.M. González González, E. Barrera Algarín), 2023, pp. 119-129.
- Sánchez Valle, M^a del R., ¿La mediación y a transacción en la resolución de los conflictos en la responsabilidad médico-sanitaria¿, *Revista de Derecho privado*, núm. 106, 2022, pp. 57-98.
- Valero Llorca, J., Solbes Valero, S., ¿Mediación en drogodependencias: reflexión práctica y ámbitos de aplicación¿, *Revista Española de Drogodependencias*, 37 (4), 2012, pp. 465-478.